

Besluit

Besluit handhavingsverzoek Stedin Netbeheer B.V.

Ons kenmerk : ACM/UIT/567071
Zaaknummer : ACM/21/167684
Datum : 22 december 2021

Muzenstraat 41 www.acm.nl
2511 WB Den Haag 070 722 20 00

1. Handhavingsverzoek

1. Stedin Netbeheer B.V. (hierna: Stedin) heeft bij brief van 9 november 2021 de Autoriteit Consument en Markt (hierna: ACM) verzocht handhavend op te treden.
2. De inzet van het handhavingsverzoek van Stedin is dat de ACM, door handhavend optreden, Rendant Parknet Beheer B.V. (hierna: Rendant) ertoe beweegt de juridische eigendom van haar private gastransportnet en haar private elektriciteitsnet over te dragen aan Stedin, vrij van hypotheek, beperkte rechten of beslagen, en in overeenstemming met de waardevaststelling van de netten zoals bepaald door de rechtbank Rotterdam.¹ Stedin heeft haar handhavingsverzoek uitvoerig beargumenteerd. Daarbij is Stedin ingegaan op de achtergrond van het verzoek, de noodzaak dat zij de juridische eigendom van de netten verkrijgt en de wijze waarop de ACM handhavend zou kunnen optreden.
3. Stedin is bij besluiten van de Minister van Economische Zaken en Klimaat (hierna: de Minister) aangewezen als netbeheerder voor het door Rendant beheerde elektriciteitsnet en gastransportnet.² De aanwijzingen zijn tot op heden nog niet in werking getreden, doordat de Minister de termijn voor inwerkingtreding herhaaldelijk heeft verlengd.

2. Overwegingen

4. De situatie rondom de netten van Rendant is complex. Er lopen meerdere juridische procedures waarbij Stedin, Rendant en/of de Minister partij zijn. Daarnaast is er grote bezorgdheid bij de afnemers van Rendant over met name de leveringszekerheid en de tarieven die Rendant in rekening brengt. De ACM spreekt zich in dit besluit niet uit over de (on)wenselijkheid van deze situatie, maar oordeelt slechts of er een juridische grondslag is om het handhavingsverzoek van Stedin in te willigen. Daartoe overweegt de ACM het volgende.
5. De ACM kan, bij afweging van de betrokken belangen, alleen gebruik maken van haar bevoegdheid handhavend op te treden in het geval van overtreding van een wettelijk voorschrift. Allereerst zal daarom de vraag moeten worden beantwoord of in dit geval een wettelijk voorschrift is overtreden.
6. Stedin stelt in haar handhavingsverzoek dat Rendant artikel 93, tweede lid, Elektriciteitswet 1998 en artikel 85, tweede lid, Gaswet overtreedt door de juridische eigendom van de netten niet aan haar over te dragen.
7. Artikel 93, tweede lid, Elektriciteitswet 1998 luidt:

“De eigendom van een net of rechten op een net berusten direct of indirect bij de staat, provincies, gemeenten of andere openbare lichamen.”
8. Artikel 85, tweede lid, Gaswet luidt:

¹ Uitspraak Rechtbank Rotterdam, 1 april 2020, ECLI:NL:RBROT:2020:3013

² Besluit EZK inzake elektriciteit en besluit EZK inzake gas van 1 mei 2018 DGETM-EI / 18003520

“De eigendom van een gastransportnet of rechten op een gastransportnet berusten direct of indirect bij de staat, provincies, gemeenten of andere openbare lichamen.”

9. De ACM constateert dat de hiervoor genoemde artikelen een privatiseringsverbod inhouden dat rechtstreeks uit de wet voortvloeit. De wetgever heeft deze artikelen in het leven geroepen om te voorkomen dat netten die in publieke handen zijn, in private handen zouden kunnen komen.³ Deze situatie doet zich bij de netten van Rendant niet voor. De netten zijn namelijk van meet af aan in de private handen van Rendant geweest.
10. De wet noch de toelichting daarop maakt duidelijk dat de wetgever met het privatiseringsverbod tevens heeft beoogd een verplichting te creëren tot overdracht van de juridische eigendom van netten wanneer deze niet in publieke handen zijn. De wet voorziet ‘enkel’ in een regeling voor de overdracht van de economische eigendom aan een aangewezen nieuwe netbeheerder.⁴ Uit de wetsgeschiedenis blijkt dat ook in situaties als de onderhavige, de wetgever enkel heeft voorzien in de verplichting om de economische eigendom over te dragen aan de aangewezen netbeheerder. Bij de wetwijziging van 20 juli 2012, die het mogelijk maakte dat de Minister een netbeheerder aanwijst in situaties waarin ten onrechte door de private eigenaar van een net, geen netbeheerder is aangewezen, is daarover in de toelichting het volgende gesteld [onderstreping toegevoegd]:⁵

“Onderdeel J, K en L

Deze onderdelen strekken tot aanpassing van de artikelen 12, 13 en 14. Vanwege de gewijzigde procedure voor aanwijzing van de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet, worden artikel 12 en 14 technisch aangepast. Eveneens in verband hiermee is artikel 13, eerste lid, beperkt tot de regionale netbeheerders. Artikel 13 voorziet - kort samengevat - in de mogelijkheid voor de minister om, indien er geen netbeheerder is aangewezen of indien een netbeheerder zijn taken ernstig verwaarloost, een andere netbeheerder aan te wijzen. In dit artikel is geen rekening gehouden met de situatie dat er - wellicht al enige tijd - ten onrechte geen netbeheerder is aangewezen, of met de situatie dat er vanuit een situatie van een ontheffing of een vrijstelling op basis van het huidige artikel 15 van de Elektriciteitswet 1998, als gevolg van wijziging van dit artikel, ten onrechte geen netbeheerder wordt aangewezen. Met enkele kleine aanpassingen in dit artikel is het voor de minister mogelijk om ook in deze situaties een netbeheerder aan te wijzen indien de neteigenaar, die wellicht eerder over een vrijstelling of ontheffing voor het aanwijzen van een netbeheerder beschikte, hier niet in voorziet.

³ Het privatiseringsverbod is in de loop van de tijd op verschillende manieren vormgegeven. Het huidige privatiseringsverbod is ingevoerd met de Wet tot wijziging van de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet in verband met het verankeren op het niveau van wet in formele zin van het verbod tot privatisering van netten en netbeheerders. De Memorie van Toelichting bij deze wijzigingswet is te vinden onder Kamerstukken II, 2009 – 2010, 32470, nr. 3.

⁴ Op grond van artikel 13, achtste lid, Elektriciteitswet 1998 en artikel 5, zesde lid, Gaswet.

⁵ Zie Kamerstukken II, 2010-2011, 32814, nr. 3 (MvT), p. 29.

Om te voorkomen dat de aanwijzing door de minister van een andere netbeheerder leidt tot een patstelling bij de overdracht van de economische eigendom omdat er geen geldende tarieven in de afgelopen vijf jaren zijn op basis waarvan de waarde van de economische eigendom kan worden bepaald, is in het nieuwe achtste lid de mogelijkheid opgenomen om bij algemene maatregel van bestuur regels vast te stellen op basis waarvan de waarde wordt bepaald.”

11. De wetgever heeft derhalve ook voor situaties waarin de Minister een netbeheerder aanwijst omdat ten onrechte voor een net geen netbeheerder is aangewezen, zoals het geval kan zijn na het verlopen van een ontheffing als gesloten distributiesysteem, geregeld dat de private eigenaar van het net de economische eigendom moet overdragen. Uit de omstandigheid dat voor situaties als deze alleen een regeling is gegeven voor de overdracht van de economische eigendom en de vaststelling van de waarde van de tegenprestatie in ruil daarvoor, en *niet* voor de overdracht van de volledige (juridische) eigendom en voor de vaststelling van de waarde daarvan, blijkt naar het oordeel van de ACM ook dat de private eigenaar van het net niet verplicht is om ook de juridische eigendom over te dragen.
12. Gezien het voorgaande biedt de wet geen grondslag voor de overdracht van de juridische eigendom van de netten van Rendant aan Stedin. Hetgeen Stedin in haar handhavingsverzoek heeft aangevoerd, kan aan het ontbreken van deze grondslag niet afdoen. Voor zover Stedin zich beroept op de brief van de ACM van 26 oktober 2020, overweegt de ACM dat deze brief evenmin een verplichting kunnen scheppen tot overdracht van de juridische eigendom van netten.
13. Ten overvloede merkt de ACM daarover op dat zij in deze brief tot uitdrukking heeft gebracht dat de wetgever bij het vastleggen van het privatiseringsverbod is uitgegaan van een situatie waarin de door de publieke netbeheerders beheerde netten (in)direct in overheidshanden zijn. Daaruit heeft de ACM toen afgeleid dat ook de juridische eigendom van de netten van Rendant, na aanwijzing van Stedin als netbeheerder voor die netten, direct of indirect in handen van de overheid zou moeten komen. Pas na het schrijven van deze brief is de ACM op de hierboven geciteerde wetsgeschiedenis gestuit, waaruit blijkt dat de wetgever ook voor situaties waarin de Minister een publieke netbeheerder aanwijst voor een net dat in handen van een private eigenaar is, welbewust enkel heeft voorzien in een verplichting tot de overdracht van de economische eigendom van dat net aan de aangewezen netbeheerder. Daar komt bij dat nadien, bij uitspraak van 9 februari 2021, de voorzieningenrechter van het Gerechtshof Den Haag heeft geoordeeld dat uit de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet geen verplichting tot overdracht van de juridische eigendom volgt. Volgens de voorzieningenrechter houden deze wetten voor Rendant niet meer in dan een verplichting tot het verlenen van medewerking aan economische eigendomsoverdracht.⁶
14. De slotsom is dat er geen sprake is van een overtreding van een wettelijk voorschrift dat Rendant verplicht tot de overdracht van de juridische eigendom van haar netten. De ACM is dan ook niet bevoegd om een dergelijke overdracht af te dwingen door handhavend op te treden, zoals door Stedin wordt verzocht. De ACM wijst het handhavingsverzoek van Stedin daarom af.

⁶ Voorzieningenrechter Gerechtshof Den Haag, 9 februari 2021, ECLI:NL:GHDHA:2021:169.

3. Besluit

15. De ACM wijs het handhavingsverzoek van Stedin van 9 november 2021 af.

Den Haag,
Datum: 22 december 2021

Autoriteit Consument en Markt,
namens deze,

mr. P.J.H. Benner
Teammanager Directie Energie

*Als u rechtstreeks belanghebbende bent, kunt u bezwaar maken tegen dit besluit. Stuur uw gemotiveerde bezwaarschrift naar de Autoriteit Consument en Markt, Juridische Zaken, postbus 16326, 2500 BH Den Haag. Graag ontvangen wij uw bezwaarschrift **binnen zes weken** na de dag waarop dit besluit bekend is gemaakt. In uw bezwaarschrift kunt u de Autoriteit Consument en Markt verzoeken in te stemmen met rechtstreeks beroep bij de bestuursrechter.*